

JO LÆNGERE UDDANNELSE, JO KLOGERE BLIVER DU

FORSKNING: Ph.d.-projekt finder som første danske undersøgelse, at et ekstra års uddannelse kan øge befolkningens intelligens med flere IQ points – de lavest begavede får dog det største udbytte.

Af Emilie Rune Hegelund, cand.scient.san.publ., ph.d. i psykologi

emhe@sund.ku.dk

Nyt dansk forskningsprojekt finder, at uddannelse er den bedste måde, hvorpå man kan øge befolkningens intelligensniveau og udjævne individuelle forskelle.

Din intelligens har utrolig stor betydning for dit liv her og nu, men også for hvordan dit liv kommer til at forløbe. Den har blandt andet betydning for din uddannelse, beskæftigelse og indkomst, men også for din sundhed og trivsel samt hvor længe du kommer til at leve.

Men hvad er intelligens egentlig?

Intelligens er en universel mental evne, som, blandt andet, involverer evnen til at ræsonnere, planlægge, løse problemer, tænke abstrakt, forstå idéer, lære hurtigt og lære af erfaring.

Denne universelle mentale evne er hovedsageligt bestemt af din genetiske sammensætning, men dette betyder ikke, at den er uforanderlig. Tværtimod!

Højere intelligens? Ja tak!

Hvis dine medfødte gener ikke placerer dig i den høje ende af intelligensskalaen, skal du således ikke fortvivle. Forskning har nemlig vist, at den aktuelt mest pålidelige, robuste og holdbare metode til at øge din intelligens på er længere uddannelse. Mere specifikt er det blevet vist, at et ekstra års uddannelse kan øge din intelligens med hele 1 til 5 IQ points.

Men uddannelsessystemer er jo forskellige verden over, så er dette også tilfældet i Danmark? I givet fald varer den positive betydning af uddannelse så ved, eller når den på et tidspunkt et plateau, hvorefter flere års uddannelse ikke længere påvirker intelligensniveauet? Og er der nogle personer, der får større udbytte af et ekstra års uddannelse end andre? Dette er nogle af de spørgsmål, som et nyligt afsluttet ph.d.-projekt fra Institut for Psykologi, Københavns Universitet, har forsøgt at besvare.

INTELLIGENSKVOTIENT (IQ)

- IQ er et mål for, hvor lav eller høj din intelligens er i forhold til andre med samme alder som dig
- Befolkningens IQ fordeling har per definition en middelværdi på 100 og en standardafvigelse på 15. Det vil sige, at hvis du og dine jævnaldrende tager en intelligens-test, så vil de med en gennemsnitlig score have en IQ på 100, mens de der scorer én standardafvigelse under eller over gennemsnittet vil have en IQ score på henholdsvis 85 og 115

Nationalt forskningsprojekt

Forskningsprojektet inkluderer et studie af 7.389 tilfældigt udvalgte mænd, som er født i Storkøbenhavn i 1953 og har fået målt deres intelligens som 12-årige og senere igen i det tidlige voksenliv i forbindelse med session. Endvidere har 25 % af mændene også fået undersøgt deres intelligens i midtlivet.

Projektet har således haft mulighed for at undersøge, hvordan intelligens udvikles i takt med uddannelseslængden. En faldgrube ved sådanne undersøgelser er imidlertid, at en positiv sammenhæng mellem intelligens og uddannelse kan være forårsaget af tre ting:

- (I) Højere begavede personer tager længere uddannelser end deres mindre begavede kammerater, dvs. intelligens har betydning for uddannelseslængden

- (II) Længere uddannelse medfører højere intelligens, dvs. uddannelse har betydning for intelligens
- (III) En tredje faktor påvirker både folks intelligens, og hvor lang en uddannelse de tager

Hvis man vil vise, at uddannelse virkelig har en positiv betydning for intelligens, er det således afgørende at kunne udelukke de to andre mulige forklaringer.

I det nationale forskningsprojekt blev det håndteret ved at undersøge sammenhængen mellem uddannelse og intelligens efter at have taget højde for folks intelligensniveau i folkeskolen. Man undersøgte altså sammenhængen blandt folk med samme udgangspunkt – man kan man sige, at man sammenlignede æbler med æbler og pærer med pærer. Endvidere tog man højde for folks sociale baggrund, da dette både har betydning for deres intelligens, og hvor lang en uddannelse de tager.

Uddannelse gør dig klogere

Det danske forskningsprojekt fandt ud af, at et ekstra års uddannelse kan øge din intelligens med 4,3 IQ points i det tidlige voksenliv. Denne positive betydning af uddannelse så desuden ud til at vare ved hele livet - i hvert fald kunne den stadig observeres blandt midaldrende.

Med andre ord har uddannelse utrolig stor betydning for din intelligens. Men varer denne positive betydning ved, eller når den på et tidspunkt et plateau, hvorefter flere års uddannelse ikke længere påvirker intelligensniveauet?

En ph.d. er spild af tid

Selvom uddannelse har stor betydning for befolkningens intelligens, så aftager betydningen dog lidt med uddannelseslængden.

Som det første forskningsprojekt på verdensplan viste det danske projekt, at ungdomsuddannelserne (10. - 13. uddannelsesår) betød mest for intelligensniveauet, mens følgende års uddannelse betød mindre og mindre. Den positive betydning af uddannelse varede dog ved helt op til 17 års uddannelse – svarende til fuldførelsen af en kandidat. Det er godt nyt for den danske velfærdsstat, som værdsætter uddannelse højt og bruger mange penge på at sikre alle fri og lige adgang til uddannelse. Dog er det kedeligt nyt for den knap 1 % af befolkningen med en ph.d.-grad – i hvert fald hvis formålet med de tre års ekstra studier var at øge intelligensen.

Men hvad med de uddannelsesår, der rent faktisk påvirker din intelligens? Betyder det noget, hvilket udgangspunkt man kommer med, eller får alle det samme udbytte af et ekstra år på skolebænken?

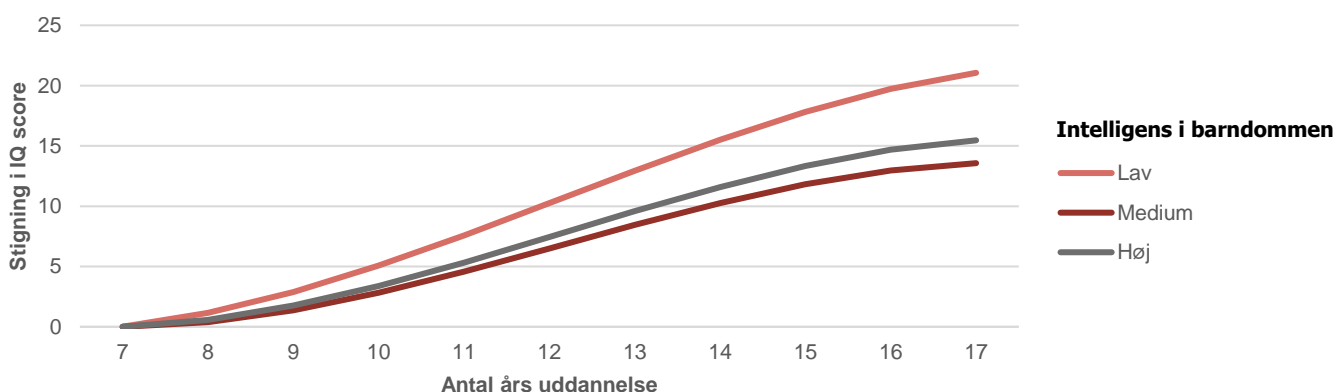
De lavt begavede får størst udbytte

Ved at sammenligne intelligensudbyttet af et ekstra års uddannelse blandt folk med lav, medium og høj intelligens i folkeskolen fandt forskningsprojektet, at børn med lav intelligens fik et betydeligt større udbytte af et ekstra års skolegang end børn med medium og høj intelligens (Figur 1). Med andre ord ser det altså ud til, at uddannelse kan udjævne intelligensforskelle i befolkningen.

Uddannelse er guld værd

Så uddannelse er altså vejen frem, hvis vi vil øge befolkningens intelligensniveau og udjævne individuelle forskelle.

Det er endnu uvist, om uddannelses positive betydning for intelligens også vil have en positiv betydning for alle de faktorer, som påvirkes af intelligens. Hvis dette er tilfældet, så vil fortsat investering i uddannelse til alle og fokus på at hjælpe de mest udsatte sikkert igennem uddannelsessystemet ikke kun bidrage til at forbedre befolkningens almene velfærd, men også til at udjævne noget af den sociale ulighed i samfundet. Alt i alt er uddannelse altså guld værd.

Figur 1. Stigning i IQ score i midtlivet i henhold til uddannelseslængde og intelligens i barndommen. Intelligens i barndommen er inddelt i lav (IQ < 90), medium (IQ: 90 – 110) og høj (IQ ≥ 110).